

MINISTARSTVO POMORSTVA, PROMETA I VEZA

Nacrt

**KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA
ZAKONA O LUKAMA UNUTARNJIH VODA**

Zagreb, ožujak 2002.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O LUKAMA UNUTARNJIH VODA

Članak 1.

U Zakonu o lukama unutarnjih voda ("Narodne novine", br. 142/98. članak 14. mijenja se i glasi:

"(1) Građenje lučkih građevina, njihovo održavanje i modernizacija financira se iz sredstava ovlaštenika koncesije.

(2) Građenje lučkih građevina koje temeljem srednjoročnog plana razvitka luke obavlja lučka uprava, financirat će se kreditnim sredstvima, dijelom naknadama za obavljanje lučkih djelatnosti, a moguće je sudjelovanje sredstava državnog proračuna i jedinica lokalne samouprave i područne (regionalne) uprave.

(3) Lučke građevine, za čiju su izgradnju osigurana sredstva prema stavku 2. ovog članka, lučka uprava daje na korištenje na temelju koncesije za obavljanje lučke djelatnosti.

(4) Lučke građevine izgrađene na javnom vodnom dobru nakon prestanka koncesije prelaze u vlasništvo Republike Hrvatske."

Članak 2.

Članak 27. mijenja se i glasi:

"Ugovoreni iznos naknade za koncesiju iz članka 11. stavak 1. u lukama otvorenim za javni promet plaća se u korist državnog proračuna sukladno Zakonu o vodama.

Naknade od koncesija za obavljanje lučkih djelatnosti iz članka 15. prihod su lučke uprave.

Članak 3.

U članku 34. stavak 1. poslije riječi "...u svom vlasništvu radi obavljanja..." dodaju se riječi "zaštitarskih i čuvarskih poslova,".

Članak 4.

U članku 35. stavak 2. mijenja se i glasi:

"(2) Djelatnost Lučke uprave financira se iz namjenskih sredstava koja se osiguravaju na temelju ovoga Zakona, a čine ih:

1. sredstva od lučkih i pristanišnih pristojbi,
2. naknade od koncesija za obavljanje lučkih djelatnosti iz članka 15,
3. sredstva iz državnog i županijskog proračuna te proračuna jedinica lokalne samouprave,
4. sredstva koja se osiguravaju na temelju drugih propisa.

Članak 5.

U članku 39. točka 9. mijenja se i glasi:

"9. određuje visinu lučkih i pristanišnih pristojbi,"

Članak 6.

U članku 50. stavak 4. umjesto riječi "utvrđuje" treba stajati "potvrđuje", a stavak 5. se briše.

Članak 7.

U članku 58. dodaje se stavak 3. koji glasi:

"(3) Pravne i fizičke osobe iz stavka 1. ovog članka dužne su plaćati pristanišnu pristojbu za uporabu obale.

Članak 8.

U članku 59. stavak 2. poslije riječi "način uređenja i opremanja pristaništa" stavlja se zarez i dodaju riječi " te iznos pristanišne pristojbe."

Članak 9.

Iza članka 63. dodaje se novi članak 63a koji glasi:

"Članak 63a

(1) Zabranjuje se obavljanje lučke djelatnosti izvan područja luke ili pristaništa.

(2) Iznimno od stavka 1. ovog članka dozvoljeno je izvan područja luke ili pristaništa izvršiti istovar, pretovar ili sličnu radnju u svrhu spašavanja ili razloga sigurnosti plovidbe."

Članak 10.

U članku 66. dodaje se točka 7. koja glasi: "ponašanje pravnih i fizičkih osoba u skladu s odobrenjem iz članka 59. ovog Zakona".

Članak 11.

U članku 71. stavak 1. dodaje se točka 5. koja glasi:

"5. ako obavlja lučku djelatnost izvan područja luke ili pristaništa."

Članak 12.

U članku 73. dodaje se točka 6. koja glasi:

"6. ako obavlja lučku djelatnost izvan područja luke ili pristaništa".

Članak 13.

Pravne i fizičke osobe koje na dan stupanja na snagu ovog Zakona obavljaju lučku djelatnost izvan područja luke ili pristaništa dužne su uskladiti svoju djelatnost sa zakonom u roku od 6 mjeseci od dana utvrđivanja lučkog područja.

Članak 14.

(1) Vlada Republike Hrvatske će donijeti u roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona propise iz članka 8. stavak 2. i članka 29 Zakona o lukama unutarnjih voda.

(2) Ministar će donijeti u roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona propis iz članka 28. stavka 2. Zakona o lukama unutarnjih voda.

Članak 15.

(1) Obvezuje se Vlada Republike Hrvatske da prijedlog petogodišnjeg plana razvitka lučkog sustava na unutarnjim vodama podnese Hrvatskom saboru u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(2) Do donošenja plana iz stavka 1. ovog članka građenje lučkih građevina i njihova modernizacija u lukama otvorenim za javni promet moguća je samo uz suglasnost Lučke uprave.

Članak 16.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Narodnim novinama".

Obrazloženje

KONAČNOG PRIJEDLOGA ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O LUKAMA UNUTARNJIH VODA

I. Razlozi zbog kojih se Zakon donosi

Prema postojećem Zakonu o lukama unutarnjih voda preuzet je model organizacije luka po kojemu se razdvaja funkcija upravljanja od funkcije obavljanja lučkih komercijalnih djelatnosti. Tim Zakonom funkciju upravljanja preuzimaju lučke uprave koje putem koncesija odobravaju obavljanje lučkih djelatnosti pojedinim koncesionarima. Uloga lučke uprave, između ostaloga jest i briga oko izgradnje i održavanja kapitalnih infrastrukturnih objekata u lukama za javni promet dok je u pravilu, prijevozno-prekrcajnu opremu u ovisnosti o vrsti tereta dužan osigurati koncesionar.

Pojedine odredbe Zakona o lukama unutarnjih voda međutim, odstupaju od ovog osnovnog principa pa tako npr. članak 14. govori da su trgovačka društva nositelji investiranja u lukama (lučka uprava nije trgovačko društvo već javna ustanova) i po kojemu država ukoliko vrši ulaganja u luke to mora činiti ili kroz dokapitalizaciju ili kroz dodjeljivanje nepovratnih odnosno kreditnih sredstava tim društvima. Budući da se prema Zakonu o lukama unutarnjih voda lučka djelatnost obavlja na temelju koncesije i da je djelatnost trgovačkih društava vezana za određeni period za kojeg se koncesija dodjeljuje nije prihvatljivo sudjelovanje države u financiranju niti favoriziranje pojedinih trgovačkih društava. To je također u suprotnosti s osnovnim načelima lučke i prometne politike Europske unije. Također je izvjesno da je dijelom zbog objektivnih okolnosti i velikih ratnih šteta koje su pretrpjele luke potrebna cjelovita rekonstrukcija lučkih kapitalnih objekata što trgovačka društva sama nisu u stanju.

Izvjesno je isto tako da se lučke uprave ne mogu financirati jedino iz sredstava lučkih pristojbi jer je njihova visina tržišno uvjetovana i mora biti usklađena sa konkurentnim lukama te se i ovo pitanje treba drugačije regulirati.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o lukama unutarnjih voda uređuje se način na koji se financira građenje, održavanje i modernizacija lučkih građevina u lukama, obavljanje zaštitarske djelatnosti u lukama, financiranje djelatnosti iz djelokruga lučke uprave i rada lučke uprave, zatim se regulira na drugačiji način tarifna politika i nadopunjuju odredbe koje određuju sadržaj odobrenja za obavljanje lučke djelatnosti na pristaništu, inspekcijski nadzor na pristaništu te obveza plaćanja pristanišne pristojbe.

Prema prijedlogu predlažu se izmjene po kojima bi se ulaganje u luke i građenje kapitalnih objekata, kada se to čini iz državnog proračuna, vršilo preko lučkih uprava koje bi takve objekte ponudile koncesionarima na temelju javnog natječaja, sukladno odredbama Zakona o lukama unutarnjih voda. Na taj način izgrađene lučke građevine postale bi vlasništvo Republike Hrvatske čime se direktno štiti interes ulagača-države.

Pored toga predloženim rješenjima stimuliraju se lučke uprave da funkciju upravljanja kvalitetnije obavljaju i striktnije provode zakon kad je riječ o odnosima sa koncesionarima.

U odnosu prema pristaništima omogućuje se bolji nadzor nad lučkim djelatnostima koje se povremeno ili stalno obavljaju van područja predviđenih za tu namjenu.

II. Pitanja koja se predlažu urediti Zakonom

1. Građenje i financiranje građenja lučkih građevina,
2. Način plaćanja naknada za koncesiju,
3. Način organiziranja zaštitarske djelatnosti,
4. Izvori financiranja lučkih uprava,
5. Pristanišne pristojbe,
6. Utvrđivanje lučkih tarifa,
7. Inspekcijski nadzor,
8. Kaznene odredbe,
9. Prijelazne i završne odredbe.

III. Objašnjenje pojedinih odredbi

Uz članak 1.

Građenje lučkih građevina, poglavito osnovne infrastrukture za koju postoji trenutno potreba u riječnim lukama u pravilu se financira iz državnog proračuna ili kreditnim sredstvima, a nositelji ovih aktivnosti u ime Republike Hrvatske jesu lučke uprave - javne ustanove za upravljanje lukama koje imaju status ovlaštenika koncesije na javnom vodnom dobru. Lučke građevine izgrađene na ovaj način kao i lučke građevine čije će se građenje financirati iz vlastitih prihoda lučkih uprava, lučke uprave daju na korištenje temeljem koncesije za obavljanje lučke djelatnosti. Time se mijenja dosadašnja regulativa koja predviđa financiranje izgradnje lučkih građevina preko proračunskih transfera trgovačkim društvima čime se direktno štite prava ulagača-države.

Uz članak 2.

Odredbama ovog članka mijenja se članak 27. na način da se jasnije definira raspodjela prihoda od koncesija s obzirom da postoje dvije vrste koncesija, jedna za građenje lučkih građevina na javnom vodnom dobru prema Zakonu o vodama koju dodjeljuje Sabor i druga za obavljanje lučkih djelatnosti prema Zakonu o lukama unutarnjih voda koju dodjeljuje lučka uprava.

Uz članak 3.

Smisao izmjene članka 34. jest da lučka uprava može i obavljanje zaštitarske djelatnosti regulirati na način kako je to predviđeno za ostale djelatnosti navedene u članku 34. za koje ne postoji komercijalni interes.

Uz članak 4.

Dopunjuje se članak 35. tako da se kao izvor financiranja navode sredstva iz državnog i županijskog proračuna i proračuna jedinica lokalne samouprave te naknade od koncesija za obavljanje lučkih djelatnosti koje dodjeljuje lučka uprava. Ovim dopunama omogućava se normalno funkcioniranje lučkih uprava i ispunjavanje temeljnih zadaća zbog kojih su osnovane.

Uz članak 5.

Odredbama ovog članka dopunjuje se članak 39. na način da se ograničava visina pristanišne pristojbe, kao novo uvedene pristojbe, od strane Upravnog vijeća lučke uprave na isti način kao što je to predviđeno i za lučke pristojbe.

Uz članak 6.

Iz prethodnih stavaka članka 50. jasno je da koncesionar utvrđuje tarife i maksimalne iznose tarife koju lučka uprava može, ali ne mora prihvatiti pa se predlaže u stavku 4. primjereniji izraz "potvrđuje" jer je dosadašnja formulacija nejasna. Smatramo da stavak 5. nije u duhu uobičajernih poslovnih odnosa između lučkih poduzeća - koncesionara i lučkih uprava. Pravo trgovačkih društava je da samostalno određuju tarife, a u slučaju nekonkurentnosti i smanjenja prometa i prihoda luke lučka uprava ima instrumente predviđene člankom 25. Zakona o lukama unutarnjih voda.

Uz članak 7.

Dopunjuje se članak 58. na način da se uvodi pristojba za uporabu obale i za pristaništa. Budući da su lučke uprave nadležne za upravljanje lukama i pristaništima (članak 30.) i imaju s tog naslova određene obveze, potrebno je na isti način regulirati i obvezu korisnika luke ili pristaništa u pogledu plaćanja lučkih odnosno pristanišnih pristojbi.

Uz članak 8.

Dopune članka 59. odnose se na sadržaj odobrenja za obavljanje lučke djelatnosti na pristaništu u kojem je potrebno navesti i iznos pristanišne pristojbe.

Uz članak 9.

Predlaže se dopuna poglavlja o redu i nadzoru u luci na način da se zabranjuje obavljanje lučke djelatnosti izvan područja luke ili pristaništa. Razlozi za unošenje ove odredbe u Zakon jesu postojanje različitih deponija gdje se vrše prekrajno-skladišne operacije bez odobrenja nadležne lučke uprave.

Uz članak 10.

Dopunjuje se članak 66. koji određuje opseg inspekcijskog nadzora na način da se uvrštava i inspekcijski nadzor nad ponašanjem pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju lučku djelatnost na pristaništu.

Uz članak 11.

Dopunjuju se kaznene odredbe članka 71. prema pravnim osobama za neovlašteno obavljanje lučke djelatnosti.

Uz članak 12.

Dopunjuju se kaznene odredbe članka 73. prema fizičkim osobama za neovlašteno obavljanje lučke djelatnosti.

Uz članak 13.

Odredbama ovog članka određuje se pravnim i fizičkim osobama koje obavljaju lučku djelatnost izvan područja luke ili pristaništa rok od šest mjeseci od dana utvrđivanja lučkog područja da se usklade s ovim zakonom.

Uz članak 14.

Odredbama ovog članka određuje se novi rok za donošenje propisa koje Vlada i Ministar donose.

Uz članak 15.

Odredbama ovog članka produžava se rok za donošenje petogodišnjeg plana razvitka luka na unutarnjim vodama i pojednostavnjuje procedura za građenje i modernizaciju lučkih građevina u lukama otvorenim za javni promet.

Uz članak 16.

Određuje se vrijeme stupanja Zakona na snagu.

IV. Ocjena potrebnih sredstava za provođenje Zakona

Provođenje ovog Zakona neće iziskivati dodatna sredstva koja bi teretila državni proračun budući da postojeći zakon predviđa financiranje luka i lučkih građevina iz državnog budžeta. Glavne promjene odnose se na transferiranje tih sredstava preko lučkih uprava umjesto dosadašnje prakse gdje su se sredstva za tu namjenu dodjeljivala trgovačkim društvima.

V. Razlike i rješenja koja se predlažu u Konačnom prijedlogu Zakona u odnosu na rješenje iz prijedloga Zakona

Konačni prijedlog Zakona ne razlikuje se od prijedloga Zakona iz prvog čitanja.

VI. Prijedlozi i mišljenja koji su bili dani na prijedlog Zakona koje predlagatelj nije prihvatio

Na saborskim odborima, Odboru za zakonodavstvo i Odboru za pomorstvo, promet i veze, nije bilo primjedbi na prijedlog Zakona, a primjedbe iznesene na raspravi Hrvatskog sabora od strane kluba zastupnika HDZ-a pažljivo su razmotrene i nisu unesene u tekst Zakona uz sljedeće obrazloženje:

Primjedba na članak 1:

Građenje lučkih građevina iz sredstava ovlaštenika koncesije treba proširiti i omogućiti kroz koncesiju financiranja izgradnje i od strane trgovačkih društava.

Primjedba nije prihvaćena.

Obrazloženje:

U članku 1. prijedloga Zakona rečeno je da se građenje, održavanje i modernizacija lučkih građevina financira iz sredstava ovlaštenika koncesije. Pod ovlaštenikom koncesije podrazumijeva se lučka uprava (kada se radi o prijenosu prava građenja na javnom vodnom dobru), ali i svako drugo društvo koje temeljem koncesije stekne pravo obavljanja lučke djelatnosti. Dakle bitno je razlučiti da postoje dvije vrste koncesija i da koncesiju za obavljanje lučke djelatnosti dodjeljuje lučka uprava koncesionaru tj. ovlašteniku koncesije sukladno odredbama članaka 18.-29. Zakona o lukama unutarnjih voda. Dakle model kojeg predlaže zastupnik u potpunosti je identičan sa modelom kojeg predlažemo, radi se samo o terminologiji odnosno značenju pojma «ovlaštenik koncesije» koji se u Zakonu u lukama unutarnjih voda koristi umjesto pojma «koncesionar».

Primjedba na članak 6:

Modelom tarifiranja treba osigurati konkurentnost hrvatskih luka, pod hitno treba sačiniti studiju konkurentnosti hrvatskih luka na unutarnjim vodama sa susjednim lukama.

Primjedba nije prihvaćena.

Obrazloženje:

U potpunosti se slažemo sa činjenicom da luke moraju biti konkurentne i da lučke pristojbe moraju biti na razini europskih luka. Što se tiče tarifa i izmjene članka 50. Zakona o lukama unutarnjih voda, svaki koncesionar mora ponuditi najvišu tarifu za usluge koje želi pružati korisnicima koju lučka uprava mora potvrditi ili odbaciti uz suglasnost Ministra na takvu Odluku (članak 39. stavak 2.). Smatramo da je to dovoljan instrument osiguravanja konkurentnosti. Nije prihvatljivo miješanje lučke uprave u određivanju komercijalne cijene usluga unutar tako određenog limita.

Izradu studije konkurentnosti hrvatskih luka na unutarnjim vodama sa susjednim lukama apsolutno podržavamo jer će to biti i osnova za sve buduće razvojne projekte. Smatramo isto tako da takva studija treba obuhvatiti kompletnu transportnu logistiku u Hrvatskoj, odnosno načine i oblike organiziranja transporta s obzirom na uvozno-izvozne i tranzitne tokove roba od mjesta proizvodnje do krajnjeg korisnika. S tim u svezi već se poduzimaju određene aktivnosti na organiziranju modela sudjelovanja domaćih i inozemnih stručnjaka i praktičara iz domene transportne logistike na izradi takve studije.

Primjedba na članke 14. i 15:

Rokove iz članka 14. treba skratiti na 6 mjeseci, rok iz članka 15. treba skratiti na godinu dana.

Primjedba nije prihvaćena.

Obrazloženje:

Rokove predviđene u članku 14. prijedloga Zakona smatramo primjerenim da se kvalitetno pripreme podzakonski akti. Neki od akata su i donešeni (npr. Uredba o određivanju lučkog područja luke Vukovar), a ostali su u fazi izrade. Ne radi se dakle o odgodi već o činjenici da

je za akte kojima se određuje lučko područje potrebno sačiniti elaborate koje je potrebno uskladiti s prostornim planovima gradova i s planovima za upravljanje vodama i za što je isto tako potrebno objediniti niz podataka iz zemljišnih knjiga.